

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Megyeri Károly

Idő

"1942"

Személy

Forrás:

Magyar Hírlap

Bp.

(Hely)

1942 Xg. 23.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(O)

A legnagyobb magyar komikus centenáriuma

... Megyeri!
(Van-e, ki e nevet nem ismeri?)
Petőfi.

1816 nyara van. Igaz magyar nyár. A forró júliusi nap hevében izzik a Károlyi grófok megyeri uradalmának gazdatiszti irodája. Őt írnek körmölné benne, ha a kánikula el nem venné kedvüket. A hatodik szék üres. Vajjon hol kószál megint *Stand Károly* és miféle újabb huncutságon jár a csivirgős-esavargós esze? — De hallga, az ámbitus felől felhangzik a rettegett frónöknek, Klauzál Imrénének jólismert krakogása, zsörtölődése, sarkantyúpengése. Őt fej riadtan lekókad. Őt lúdtoll sebesen szántja a fekete barázdákat. Már nyílik is az ajtó és felharosan a zsarnok szava: „Szaporábban szaporábban! A henyelés nem írnekoknak való!” Őt szempár a világért sem mer fellekinteni, de ekkor váratlan dolog történik. A folyosó felől újra felhangzik a jólismert krakogás-zsörtölődés, sarkantyúpengés. Újra nyílik az ajtó és most már az igazi Klauzál Imre bangja recseg *Stand Károly* írnek úr mögött: „Stand öcsém, jobban tenné, ha komédiásnak menne.”

Igy halt meg *Stand Károly*, az írnek és született meg *Megyeri Károly* a színész.

A napoleoni háborúk lázából ébredő ország époly sóvárogva várta a gondülő mosolyt az arcokon, mint a mai ember. — Nem kellett sok előkészület. Az írnekből lett színészjelölt rövidesen elszegődött vándorszínészek

közé. Iszákjában magával vitte arany kedélyét, istenáldotta tehettségét. Alakjában pedig megvolt a komikus számára a természettől szabott pompáalak, „a csúcsára állított nyaku körte”. Aránytalanul nagy fej, aránytalanul kicsiny lábak, az ajak felett pedig len már első megpillantásra mosolyra derítő, karakánul megadusztált incifinci, pörge bajuszka.

És *Megyeri Károly*, a vándorszínész minden keserves örömét megízlelte szerle az országban való jártában-kel-tében. fázásában, koplalásában, megizzadásában, no meg nagyon ritkár jóllakásában.

1837-ben, a Nemzeti Színház kapuzárásakor már országos hírnevű aktor. Nevét már szárnyára vette az adomái. Szállóigékként járkál mondásai és derüs kalandjai. *Petőfi* barátjává avatja. A nép meg egyenesen lel-kendezik érte. *Vörösmarty*, az irodalom főpapja benne látja a legjobb színészek egyikét.

Komikai vagy drámai szerepekben nagyobb-e, kérdik kortársai. Mindket-tőben egyaránt elsőrendű, de talán mégis a komikai vénája az igazi erő-sége.

Csak egyet nem tudnak rajongói, azt, hogy minden tréfát faragó ember belülről szomorú ember és az örök bohóc álarca mögé rejti titkolt fájdalmát. Az álarc mögött vérzik a szíve az elveszett vagy meg nem talált boldogságért, a soha be nem teljesedő vágyakért.

Megyeri, az előnytelen külsejű mű-

vész, hősöket szeretett volna alakítani a világot rengető deszkákon. *Antonius*, *Brutus* voltak az eszményképei — és lett belőle a legnagyobb magyar komikus. Élete végéig csak a mulatságos emberábrázolásnak volt igazi hőse. Koronát hordott, amelyet kaján szeszélyből adományozott neki a Sors. Kacajában ott harsogott és nevetett az örök emberi tragédiának rejtett segélykiáltása.

Igy járta meg színházi diadalútját *Megyeri*. 1839-ben, két évvel „a nemzeti játékszín” fölvatása után összekülönbözött a Nemzeti Színház nagyhatalmával: *Schodelnéval*, az énekesnővel. Ő volt a zordonkülsejű, tréfát nem ismerő, csak kötelességének élő híres pesti viceispánnak: *Nyári Pálnak* a barátja. *Megyeri*nek távoznia kellett a színházból. Csak 1841-ben térhetett oda vissza. Egy év múlva lett 45 éves. Az igazságtalanság aláasta életerejét. A komikus ez egyszer túltragikusán vette szerepét. Súlyos betegségbe esett. Kiheverte. 1842 november 3-án volt a jutalomjátéka, „A peleskei nótárius”-ban. A nótáriust akkor játszotta harmincadszor. Őt hét múlva, „az emberi jellemek ábrázolásainak démoni mestere” már halott volt.

Két év múltán *Petőfi* „A tintázó üveg”-ben még méltán mondhatta:

„*Megyeri! Van-e, ki e nevet nem ismeri?*” Ma már sokan vannak, akik nem ismerik, pedig ma lenne igazán szükség egy könnyek között mosolyt takasztó *Megyeri*re a magyar színpadon.

*Vörösmarty*nak barátságát az a híres epigrammája őrizte meg az utókor számára, amelyben így írt róla:

„Mely nevetés ez alatt? Mi öröm van a síri világban?

A komor árnyak közt *Megyeri* szelleme jár.”

Ez a szellem valóban a kiválóak ritka szelleme volt. A valóságot a maga legvalódibb színeiben vetette nézőinek lelke elé. Megérdemlé, hogy halála 100. fordulóján kegyelettel idézzük fel emlékezetét...

Csomaközi